

Joseph Devlieghe en zijn familie.

geboren in de jaren achttienhonderd zeventig, wat honderd jaar kan uitmaken

Door Guy Van Holsbeke – September 2015

Jozef Devlieghe

Joseph wordt geboren in Dudzele op 5 Oogst 1874.

De geschiedenis van zijn familie speelt zich af in het hinterland van Zeebrugge en Heist, meer bepaald in Lissewege, Ramskapelle en Dudzele. Hij is de derde uit een gezin met 6 jongens, allen in Dudzele geboren. Zijn vader in Wenduine geboren, zal zich in Dudzele vestigen na zijn huwelijk met Nathalia Vandenkerckhove, wiens familie van Dudzele was. Hij was dienstknecht op een boerderij. Door zijn vroegtijdig overlijden in 1880 komt zijn vrouw alleen te staan op haar 31-ste. Zeer waarschijnlijk gaat zij in Ramskapelle wonen enige tijd na het overlijden van haar man. Later zullen ook meerdere broers van Joseph in Ramskapelle gaan wonen met hun gezin. Hun kinderen daarentegen zullen uitzwermen naar de grote lokale aantrekkingspolen : Knokke, Heist en Brugge.

Sylvia Rutjens, zijn toekomstige echtgenote wordt geboren in Lissewege op 8 juni 1874; ze zijn dus van hetzelfde jaar! Lissewege ligt net links boven Ramskapelle.

Haar vader Livien Rutjens is landman in Lissewege, maar heeft ook een herberg (wat vroeger wel vaker voorkomt). In het gezin zijn 6 kinderen geboren maar in 1900 zijn nog enkel Sylvia en haar broer Paulus Petrus nog in leven.

Als jonge vrouw neemt zij wel een erg moeilijke start. Op haar 22 krijgt zij een kind waarvan de vader echter onbekend is gebleven; dat kind heet Charles Rutjens.... later gewettigd tot Charles Devlieghe (° 2 juli 1896, Lissewege).

Op 24 jaar krijgt zij weer een kind van een onbekende vader : Irma zal echter maar 144 dagen in leven blijven.

De zon klaart pas op voor Sylvia wanneer zij Joseph Devlieghe trouwt in 1902; op dat ogenblik wordt Charles Rutjens gewettigd. Hun tweede kind Pharailde wordt geboren in Ramskapelle 16 juli 1902. Jan Baptist Devlieghe, het derde kind (° 22 september 1903) vertelt dat hij geboren is in Ramskapelle in een huisje achter de kerk, in de bocht van de Noordwatergang.

Wat de afstammingslijn van Sylvia Rutjens betreft : haar grootvader is afkomstig uit Nederlands Limburg... hij trouwt op zijn 44 j met een meisje van Lissewege, in mei 1830 (België en Nederland zijn dan nog even samen). Hoe en om welke reden hij die grote afstand overbrugd

heeft weten wij niet. De naam Rutjens is prominent een Nederlandse naam, die 'veel' voorkomt in Nederlands Limburg.

Jozeph Devlieghe is landbouwer en in 1908 verhuist de familie naar een nieuwe eigen boerderij, over de twee afwateringskanalen, Sasstraat nr 44. Hun huis staat in vogelvlucht 'rechtover' de kerk van Zeebrugge. Joseph is ook een verwoed palingvisser die hij oa ophaalt met een wissel (wilg) fuik uit het Leopold kanaal. Jan die van zijn vader die interesse leert zou later als hobby een gedreven (zee)visser worden.

De afwateringskanalen het Leopoldkanaal (1843/1847) en Schipdonkkanaal (1850/1852) werden gegraven om onafhankelijk van de Nederlanden te voorzien in de afwatering van de zone boven Brugge. Het toeval wil dat zowel Lea Devlieghe (° 3 december 1909 Ramskapelle, jongste dochter van Joseph) en Charles Van Holsbeke uit Sint Laureins, die trouwden in 1937, beide afkomstig zijn van dorpen die langsheen de Leopoldvaart liggen. Lea Devlieghe die voor lerares had gestudeerd zal met Charles Van Holsbeke mee vertrekken met de Congoboot op 27 Oogst 1937 naar Belgisch Congo. Om de drie jaar zouden zijn terugkeren naar België. De WOII verhinderde dit een eerste maal en door haar vroegtijdige dood in Yangambi aan de Congostroom in november 1945, is zij uiteindelijk nooit meer in het moederland terug geweest.

Hoeve Devlieghe - Ramskapelle (nu achterhaven Zeebrugge)
Jeanne Van Holsbeke & Lia Devlieghe

Foto genomen in 1946.

Jeanne Van Holsbeke is dochter van Léa Devlieghe en Charles Van Holsbeke

Lia Devlieghe is dochter van Charles Devlieghe en Mathilde Pape

De eerste wereldoorlog zorgt er echter voor dat de familie Devlieghe na 1915 afgesneden wordt van het centrum van Ramskapelle; enkel de pastoor Cossey en de veldwachter Boret hebben een vergunning om over de afwateringskanalen te komen. Naar het dorp toegaan is na 1915 niet meer mogelijk.

In WOI was Zeebrugge een uitvalbasis voor Duitse onderzeeërs en dus een doelwit voor de geallieerden. Het werd herhaaldelijk beschoten vanop zee en werd op 22 april 1918 ook bestormd door de Engelse marine die poogde om de doorvaart uit de haven te blokkeren; nu benoemd als Saint George's Day. Ook al was het effect uiteindelijk maar matig, het zelfvertrouwen van de Duitsers had een flinke knauw gekregen.

Tijdens deze oorlog die erg moeilijk is voor het gezin, wordt ze ook geconfronteerd met een uitbraak van 'kroep' een besmettelijke keelaandoening. Pharaïlde is hier bijna aan bezweken. Voor de jongste zoon van de buurman kwam echter alle hulp te laat.

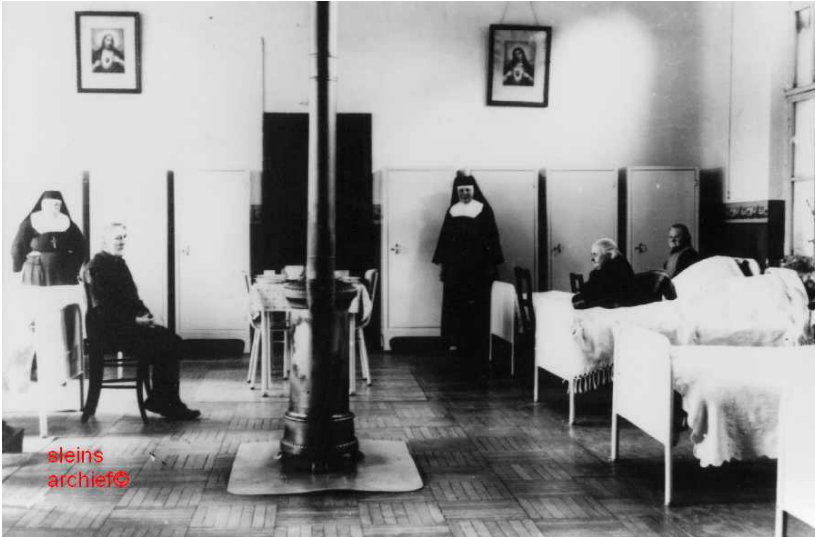
De oorlog liet zich eind 1918¹ in deze streek meer gevoelen dan bij het begin, toen de verzwakte Belgische soldaten enkel op de vlucht waren vanuit Antwerpen om achter de IJzer post te vatten. De Duitsers boden nu felle weerstand voor het zegevierend laatste offensief van de geallieerden. Grote stromen vluchtelingen doorheen deze streek was daarbij een onvermijdelijk gevolg. Weerbare mannen werden ook opgevorderd en weggevoerd naar Duitsland. Zo konden zij de bevriende troepen niet helpen en hadden de Duitsers de handen vrij om nog haven en goed van de mensen mee te nemen oa paarden en koeien...In zijn relaas² in 'Heist leeft' vertelt Jan Devlieghe dat hij gedurende twee dagen hun allicht enige melkkoe, verborgen had gehouden voor de Duitsers.

Op 2 oktober 1918 wordt Joseph opgepakt – allicht met nog anderen – en weggevoerd naar Sleydinge (ligt net boven Gent); dit wil zeggen een tocht te voet onder moeilijke omstandigheden. Tijdens zijn ballingschap wordt hij ziek van de Spaanse griep en loopt vervolgens door gebrek aan zorgen en rust een longontsteking op, waaraan hij zes dagen later overlijdt in Sleydinge. Zeer vermoedelijk wordt hij opgenomen in Sleydinge in het 'klooster' van de Franciscanessen (langsheen de Hooiwege) die een opvanghospitaal hadden ingericht voor zieke en gewonde soldaten of vluchtelingen.

Waar hij juist begraven wordt is nog niet duidelijk. Bij navraag in Sleidinge werd bevestigd dat hij daar overleed, maar dat van een mogelijk graf, indien daar ooit aanwezig, geen spoor meer te vinden was.

Op de internet site van NSB Dudzele³ - *Koninklijke Vereniging Nationale Strijdersbond van België* - onder (<http://wo1dudzele.brugseverenigen.be/Dudzeelseburgerlijkeoorlogsslachtoffers>) vinden we een gelijkaardig relaas van weggevoerden op het einde van de oorlog. Gezien Dudzele erg dicht bij Ramskapelle ligt, aan de Westzijde van de afwateringskanalen, waar de familie Devlieghe woonde, is hun relaas zeer toepasselijk.

In het document : De eerste wereldoorlog in Meetjesland - van Artoria bvba, door Sophie Huysman en Ester Van den broeck - vinden we ook een paar verwijzingen naar Sleidingen en het einde van de oorlog⁴.

Het kloosterhospitaal in Sleidinge.

Later werd aan de ingang van de Sint-Vincentiuskerk in Ramskapelle een gedenkteken geplaatst voor dezen van Ramskapelle die vielen voor het vaderland.

Voortaan moest Sylvia het alleen verder doen op haar boerderij met haar vier kinderen. Een deel van het huis moest nog afbetaald worden en dus bleef er niet veel geld over om de kinderen verder te laten studeren. Jan die hoopte ooit schoolleraar te worden moest noodgedwongen een andere weg kiezen. Hij werkte zich uiteindelijk op tot een zeer bekwame schoenmaker, met een schoenwinkel in Heist. Meer hierover in de stamboom en in de eindnoot nummer 2.

Op 28 februari 1921, besliste de rechtbank voor oorlogsschade van Brugge, over een vergoeding voor de nabestaanden. Op te merken valt dat in die tijd een kind vanaf zijn 16 jaar in die zin meerderjarig was dat men stelde dat het op die leeftijd kon bijdragen tot het inkomen van het gezin. Een jaarlijkse (schade)vergoeding was er, betekend vanaf het overlijden van Joseph, voor Sylvia en voor haar vier kinderen tot hun 16 jaar. Bij overlijden Joseph was Charles toen reeds 22, Pharaïlde was net 16, Jan was 15 en Lea net geen 9 jaar.

Sylvia hertrouwde niet en werd 90 jaar. Haar graf staat aan de kerk in Ramskapelle, meteen links aan de toegangsweg met leilinden naar het zijportaal van de kerk. Haar doodsprentje vermeldt Medestichtster van de plaatselijke boerinnengilde, vereerd met het burgerlijk ereteken tweede klasse.

Eindnoten : zie verwijzing in de tekst bovenaan

¹ **Het bevrijdingsoffensief (28 september - 11 november 1918)**

Geallieerd doel: Tweede grootscheepse poging om de Duitse linies te doorbreken.

Frontbezetting:

- Legergroep "Vlaanderen" onder leiding van Koning Albert : het hele Belgisch leger + II Brits Leger (Plumer) + Franse legerkorpsen (totaal 3 plus cavaleriekorps).
- De Belgen bezetten het front tot aan de weg Zonnebeke-Ieper bij de Bellewaerdebeek.

DE EERSTE FASE (28 SEPTEMBER - 1 OKTOBER)

Op 1 dag tijd (28 september) wordt de hele salient heroverd !

- Langemark en Poelkapelle door de Belgische 9de infanteriedivisie
- Passendale door de Belgische Karabiniers en Grenadiers (6de en 12de infanteriedivisie)
- Zonnebeke en Broodseinde door het 17de Belgische Linie (8ste infanteriedivisie)
- Beselare door Schotten van de Britse 29ste divisie
- Geluveld door de Worcesters (in de Britse 29ste divisie)

DE TWEEDE FASE (14 - 17 OKTOBER)

Na een pauze van 2 tot 14 oktober wordt het offensief hervat in de richting van Wervik en de Leie.

Op 16 oktober komt er eindelijk beweging aan het IJzerfont. Langs de kust rukt men op tot Brugge dat op 17 oktober bereikt wordt. 19 Oktober : Bevrijding van Zeebrugge en Brugge.

DE DERDE FASE (31 OKTOBER - 11 NOVEMBER)

Het Belgisch leger rukt verder op na heftige Duitse weerstand aan de Leie en het kanaal Deinze-Brugge.

Op 11 november 1918 wordt een lijn bereikt van Terneuzen over Gent, Bergen en verder in de richting Mézières en Sedan.

Om 11 uur, na 1568 dagen oorlog zwijgen de wapens en daalt over het westfont eindelijk stilte en vrede neer.

² **Jan Devlieghe vertelt over zijn 'leven' in Heyst leeft** - jaargang 17/ 1992/ nummers 2 & 3 ; te vinden in stamboom en uiteraard ook op de site van : <http://www.zwinstreek.eu>

³ **Dudzeelse weggevoerden 1918**

In oude familieverhalen werd verteld over andere Dudzelenars dewelke de Grote Oorlog niet overleefd hadden ten gevolge van de Duitse bezetter. Sommigen werden als burgers verplicht weggevoerd om tewerkgesteld te worden (in het Duits werd dit dan "Zivilarbeiter"). Anderen ("weerbare mannen tussen 17 en 45 jaar") werden op het einde van de Grote Oorlog, in oktober, meegedreven door terugtrekkende Duitse eenheden. De geallieerden waren hun succesvolle eindoffensief immers even voordien gestart op 28 september 1918 en de Duitsers waren bang dat deze mannen tegen hen zouden ingeschakeld worden in het militaire apparaat van hun tegenstander.

In het mooie boekje van P.Danneels "Dudzele in oude prentkaarten" vinden we een foto terug van Dudzeelse "weerbare" mannen die tegen hun wil en onder gewapende bewaking tot in Desteldonk (ligt net boven Gent !) werden gedreven. Hun foto werd genomen aldaar op 10 oktober 1918. Dudzele zelf was op dat moment nog niet bevrijd.

De weggevoerden werden te voet opgedreven naar Eeklo (bemerkt de wandelstokken op de foto) en de volgende dag opnieuw richting Duitsland. Verwarring onder de achteruittrekkende Duitse troepen zorgde ervoor dat de weerbare mannen niet verder gingen dan Oost-Vlaanderen.

Tal van gemeenten werden het slachtoffer van deze verplichte deportaties. In vele gemeenten zou niet iedereen dit “avontuur” van enkele weken, een maand overleven. Een aantal kreeg onderweg de toen zeer gevaarlijke Spaanse griep. Sommigen zouden helemaal niet terugkeren, anderen zouden thuis sterven ten gevolge van ontberingen opgelopen tijdens de verplichte ontheemding.

⁴ **‘De Eerste Wereldoorlog in het Meetjesland’**

1. Toen de oorlog op zijn laatste voeten liep, werd Sleidinge overrompeld door vluchtelingen. Vooral het klooster (lees Godshuis van Sleidingen) was de laatste kans om te overleven voor de zwaar zieke vluchtelingen.

2. Waarschoot : Alois Bonne schrijft in zijn dagboek:

“Tijdens de eerste week van oktober 1918 werden alle weerbare mannen van Sint-Laureins, Eeklo en omstreken opgeëist om terug te trekken met de Duitsers naar Sleidinge toe.

3. Stilaan begon het naoorlogse leven. Men nam de schade op, herstelde wat kon en in december 1918, was ook de Spaanse griep overwonnen.

Zeebrugge, Heist, Ramskapelle, Dudzele en Lisseweghe 1950

